

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології
кафедра психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Спеціальна теорія і методика виховної роботи українська
Викладачі	Вержиховська Олена Миколаївна, завідувач кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи, кандидат педагогічних наук, доцент, 067-762-07-13
Профайл викладачів	Посилання на вебсторінку, де міститься інформація про викладача (його Curriculum vitae – CV) стислий опис біографічних даних, набутих кваліфікацій та професійних навичок, що підтверджують його фах зі спеціальності відповідно до освітньої програми
E-mail:	defectologia@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	Дайте посилання на курс в системі, наприклад, https://moodle.kpnu.edu.ua/enrol/index.php?id=436
Консультації	Середа, з 14.30 до 16.00, ауд. 33а

2. Анотація до курсу

Курс « Спеціальна теорія і методика виховної роботи» передбачає формування у студентів розуміння основних етапів та напрямків виховання молодших і старших школярів з важкими порушеннями мовлення.

Суттєвою частиною змісту дисципліни виступає засвоєння студентами структури, змісту та напрямків організації та проведення методик вивчення і формування особистості дітей з тяжкими порушеннями мовлення в позакласній виховній роботі спеціальної школи

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «*Спеціальна теорія і методика виховної роботи*» є вивчення теоретико-методологічних та практичних аспектів проблеми навчання, виховання та розвитку школярів з порушеннями мовлення; розкриття організації, змісту та особливостей проведення корекційно-виховної та розвивальної роботи з учнями з порушеннями мовлення в спеціальних шкільних закладах, шкільних закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням та реабілітаційних центрах; формування у студентів знань, умінь та навичок з даної дисципліни.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний, заочний).

5. Результати навчання

Очікувані результати навчання з дисципліни «Спеціальна теорія і методика виховної роботи»: уміти проводити психолого-педагогічну діагностику учнів з порушеннями мовлення; організовувати та здійснювати психолого-педагогічну корекцію психофізичного розвитку, порушень особистісної сфери та пізнавальної діяльності у школярів відповідної нозології; оволодівати навичками проведення психолого-педагогічних методик вивчення та корекції психофізичного розвитку, пізнавальних психічних процесів в учнів з порушеннями мовлення; розробляти психологічні інноваційні комп'ютерні програми щодо психолого-педагогічної корекції дітей даної нозології з врахуванням їх індивідуальних, вікових та психологічних особливостей.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	016 Спеціальна освіта за освітньо-професійною програмою Логопедія. Спеціальна психологія	016 Спеціальна освіта за освітньо-професійною програмою Логопедія. Спеціальна психологія
Рік навчання/ рік викладання	другий /2019-2020	Третій, четвертий / 2019-2020
Семестр вивчення	четвертий	шостий, сьомий
нормативна/вибіркова	вибіркова	вибіркова

Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.	14 год.
Лекційні заняття	18 год.	6 год.
Практичні заняття	22 год.	8 год.
Семінарські заняття	0 год.	0 год.
Лабораторні заняття	0 год.	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	106 год.
Форма підсумкового контролю	залік	залік

7. Пререквізити курсу

Передумови для вивчення дисципліни – оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін: «Педагогіка з історією педагогіки», «Психологія», «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта», «Логопедія», «Загальна вікова та педагогічна логопсихологія, «Спеціальна педагогіка з історією», «Історія корекційної психопедагогіки».

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою) – програми з корекційно-розвивальної роботи для дітей із порушеннями інтелекту, мультимедійні засоби.

9. Політики курсу

Письмові самостійні завдання:

Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, написання рефератів, підготовка презентацій). У випадку якщо студент не отримав протягом семестру необхідну кількість балів для допуску до заліку, він може написати додаткову письмову роботу (реферат) за темою яка буде погоджена з викладачем.

Академічна доброчесність:

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усі строків визначених для виконання усі видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література

Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Схема курсу

Дата / кількість акад. год.	Тема, план	Форма заняття	Матеріали	Література Інтернетресурси	Завдання, год	Вага оцінки (балів)	Термін виконання
лютий 2 год / лютий 4 год / протягом семестру 8 год	<p>Тема 1. Виховання – цілеспрямована система формування особистості дітей з порушеннями мовлення.</p> <p>1. Характеристика основних компонентів системи виховання.</p> <p>2. Сутність та основні компоненти системи виховання, їх характеристика.</p> <p>учнів спеціальної школи</p>	лекція /практичне заняття / самостійна робота	Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми	<p>Основна – 5, с.55-86; 11, с. 16-24; 13, с. 10-135; 17, с. 203-215.</p> <p>Додаткова – 5; 6; 9; 19; 21; 32; 48.</p>	<p>1. Конспектування програми спеціального школи.</p> <p>2. Аналіз програми спеціальної школи.</p> <p>3. Дискусія за програмою.</p> <p>4. Розробка рекомендацій щодо програми спеціальної школи.</p> <p>5. Розробка прикладів категорій</p>	<p>1 бал</p> <p>1 бал</p> <p>2 бали</p> <p>2 бали</p> <p>2 бали</p>	лютий-

					виховних цілей у когнітивній, емотивній та психомоторно-регулятивній галузях		
лютий 2 год / березень 2 год / протягом семестру 8 год.	Тема 2. Характеристика провідних напрямків виховного впливу на дітей з порушеннями мовлення. 1.Громадянське та національне виховання учнів спеціальної школи. 2. Розумове виховання учнів спеціальної школи. 3. Фізичне та трудове виховання учнів спеціальної школи. 4. Моральне та музично-естетичне виховання учнів спеціальної школи.	лекція /практичне заняття / самостійна робота	Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми	Основна: 5, с.86-137; 2, с. 2, с. 16-60; 4; 9, с. 278-354; 12, с. 141-217; 13, с. 7-23; с. 62-94; 15, с. 6.30-56; 16, с. 147-154; 17, с. 202-224; 18; 25, с. 10-146. Додаткова: 5; 6; 8; 32; 47; 48; 49; 50.	1.Конспектування літератури проблеми дослідження	1 бал	лютий-березень
					2.Розробка виховних заходів, їх аналіз.	1 бал	
					3.Електронні варіанти різних за структурою та напрямком виховних заходів .	2 бали	
					4.Розробка комп'ютерних матеріалів із записом виховних занять.	2 бали	
					5.Адаптування комп'ютерних програм з виховання учнів з порушеннями мовлення до особливостей	2 бали	

					їх психофізичного розвитку.		
березень 2 год / березень 2 год / протягом семестру 8 год.	<p>Тема 3. Взаємодія школи і сім'ї щодо виховання дітей з порушеннями мовлення.</p> <p>1.Параметри та умови виховання дитини з тяжкими порушеннями мовлення у сім'ї.</p> <p>2.Ефективність консультування батьків дітей з тяжкими порушеннями мовлення та надання їм методичної допомоги.</p>	лекція /практичне заняття / самостійна робота	Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми	<p>Основна : 5, с.137-156; 2; 3; 13; 17; 18; 21; 25.</p> <p>Додаткова – 1; 2; 6; 16; 17; 21; 43.</p>	<p>1.Розробка основних параметрів та умови виховання дитини з порушеннями мовлення у сім'ї.</p> <p>2.Створення програм консультування батьків дітей з порушеннями мовлення та надання їм методичної допомоги.</p> <p>3. Підбір та розробка комп'ютерних програм, відео та практичних матеріалів з питання взаємодії школи і сім'ї щодо виховання дитини з порушеннями мовлення.</p>	<p>4 бали</p> <p>2 бали</p> <p>2 бали</p>	березень

<p>березень 2 год / березень 2 год / протягом семестру 8 год.</p>	<p>Тема 4. Методика вивчення особистості та колективу учнів з порушеннями мовлення. 1. Завдання педагогічної діагностики особистості та колективу. 2. Вихованість учнів , її характеристика . 3. Система самовиховання особистості.</p>	<p>лекція /практичне заняття / самостійна робота</p>	<p>Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми</p>	<p>Основна – 5, с.157-182; 11, с. 16-24; 13, с. 10-135; 17, с. 203-215. Додаткова – 5; 6; 9; 19; 21; 32; 48.</p>	<p>1. Дискусія. 2. Перевірка розробок програм роботи з учнівським колективом. відповідного класу. 3.Аналіз методів вивчення особистості та колективу учнів з порушеннями мовлення . 4.Підбір компютерних програмщодо основних методик вивчення особистості та колективу учнів з порушеннями мовлення.</p>	<p>2 бали 2 бали 2 бали 2 бали</p>	<p>березень</p>
<p>березень 2 год / березень 2 год / протягом семестру 8 год.</p>	<p>Тема5.Планування виховної роботи в спеціальній школі. 1. Застосування результатів діагностики у плануванні та проведенні корекційно-виховної роботи у спеціальній школі.</p>	<p>лекція /практичне заняття / самостійна робота</p>	<p>Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми</p>	<p>Основна:5, с.183-200; 3, с. 60-110; 5; 6; 7; 9, с. 5-98; 11, с. 44-56; 12, с. 239-271; 17, с. 226-</p>	<p>1.Аналіз планів виховної роботи спеціальної школи 2.Розробка календарного</p>	<p>2 бали 2 бали</p>	<p>березень</p>

	<p>2.Планування роботи вихователя, види планів.</p> <p>3. Планування роботи класного керівника, види планів.</p>			<p>231; 18, с. 20-34; 26, с. 21-40. Додаткова: 5; 6; 9; 20; 24; 28; 32; 36.</p>	<p>плану виховної роботи на півріччя для учнів (молодших або старших) класів спеціальної школи. 3.Розробка перспективно го плану виховної роботи для учнів (молодших або старших) класів спеціальної школи.</p>	4 бали	
<p>квітень 2 год / квітень 2 год / протягом семестру 10 год</p>	<p>Тема 6. Методика формування свідомості учнів з порушеннями мовлення та переконання, її корекційне значення. Методика проведення з учнями етичних бесід та дискусій.</p> <p>1.Роль і головне призначення методики переконання у роботі вихователя спеціальної школи.</p> <p>2.Основні методи</p>	<p>лекція /практичне заняття / самостійна робота</p>	<p>Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми</p>	<p>Основна – 5, с.200-217; 20,с.261-270; 13, с. 172-203, с. 204-230; 20; 21, с. 68-92. Додаткова – 2; 5; 6; 9; 32; 41; 48.</p>	<p>1.Розробка та обговорення та дискусій та етичних бесід, визначення їх корекційної спрямованості 2. Визначення основних джерел морального переконання у спеціальній школі. 3.Написання</p>	<p>3 бали</p> <p>3 бали</p>	<p>квітень</p>

	формування свідомості та переконання у дітей з тяжкими порушеннями мовлення.				порівняльної характеристики методів «Етична бесіда» й «Дискусія» та особливостей їх проведення з дітьми з порушеннями мовлення та з дітьми з типовим розвитком	4 бали	
квітень 2 год / квітень 2 год / протягом семестру 10 год.	<p>Тема 7. Методика організації емоційної та педагогічної стимулюючої діяльності школярів з порушеннями мовлення.</p> <p>1. Особливості, класифікація та характеристика методів організації педагогічної стимулюючої діяльності школярів з тяжкими порушеннями мовлення.</p> <p>2. Особливості, класифікація та характеристика методів емоційного педагогічного стимулювання.</p>	лекція /практичне заняття / самостійна робота	Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми	<p>Основна – 5,с.218-245; 20,с.270-286; 13, с. 172-203, с. 204-230; 20; 21, с. 68-92.</p> <p>Додаткова – 2; 5; 6; 9; 32; 41; 48.</p>	<p>1.Розробка прикладів до кожного з виду педагогічних вимог.</p> <p>2.Порівняльний аналіз методів емоційного та педагогічного стимулювання учнів спеціальної школи.</p> <p>3.Схема аналізу методів емоційного та педагогічного стимулювання , які</p>	3 бали	квітень
						3 бали	
						4 бали	

					4. Розробка плану проведення екскурсії з учнями з порушеннями мовлення молодших і старших класів		
травень 2 год / травень 4 год / протягом семестру 10 год.	Тема 9. Корекційно-виховне значення організації самопідготовки у спеціальній школі. 1.Організація навчально-виховної діяльності учнів під час самопідготовки 2.Специфіка структури, форм та умов проведення самопідготовки у спеціальній школі	лекція /практичне заняття / самостійна робота	Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми	Основна – 5, с.264-278; 20,с.300-304; 2, с. 29; 17, с. 188-192; 25, с.40-62; 29, с.59. Додаткова – 5; 6; 9; 22; 38.	1. Порівняльна характеристик а форм організації самопідготовк и учнів загальноосвіт ньої та спеціальної шкіл. 2.Розробка та особливості використання іноваційних засобів організації самопідготовк и в спеціальній школі. 3. Розробка методичних рекомендацій для батьків щодо	3 бали	травень
						3 бали	
						4 бали	

					виконання дітьми домашніх завдань.	
--	--	--	--	--	---	--

****Якщо література подається в скороченому вигляді, то розшифрування розмістити в кінці (Список рекомендованої літератури).*

11. Система оцінювання та вимоги

Формою підсумкового контролю успішності навчання є модульна контрольна робота та залік.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Спеціальна теорія і методика виховної роботи» оцінюються згідно Тимчасового положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового контролю. Сума отриманих студентом балів в інтервалі від 1 до 100.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження та есе, практичні індивідуальні та групові завдання, які виконує студент за визначеною тематикою перевіряються викладачем. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів

на навчальних заняттях

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, мовних фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Студент не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання вправ і завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості вправи за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати мовні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічний)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить лінгвістичні поняття, категорії; формулює правила; може самостійно

		опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості мовних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки лінгвістичної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні мовні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні мовні явища, процеси.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії та норми оцінювання знань, вмінь і навичок студентів з предмету «Спеціальна теорія і методика виховної роботи».

Оцінка	Знання	Уміння	Навички
<p align="center">«12-10» Відмінно (90-100 балів) Високий (творчо- професійний) рівень</p>	<p>Має всебічні та глибокі знання навчального предмету за програмою дисципліни. Добре засвоїв сутність понять про корекційну спрямованість виховної роботи в спеціальній школі; про основні завдання, методи і засоби виховного впливу на дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Має чіткі уявлення про завдання педагогічної діагностики особистості, планування виховної роботи в спеціальній школі; види і структуру планів. Досконало знає призначення методик переконання в спеціальній школі; основні методи морального переконання, методик проведення етичних бесід, дискусій, диспутів. Вдало володіє теоретичною і практичною інформацією про педагогічне та емоційне стимулювання і особливості застосування даних методів в спеціальній школі. Має уявлення про значення трудового виховання в корекції мовленнєвих порушень та затримок у розвитку особистісно-вольової сфери учнів з тяжкими порушеннями мовлення; знає зміст, форми, методи трудового виховання в спеціальній школі. Володіє чіткими знаннями про методик індивідуального і диференційованого підходу; про корекційно-розвиваючу і виховну спрямованість позакласної роботи в спеціальній школі; форми і</p>	<p>Вміє вміло і точно аналізувати і доводити основні положення концепції громадянського і національного виховання, основні завдання виховання учнів спеціальної школи. Може чітко організувати, написати, провести, аналізувати корекційно-виховні заходи, виявляти вихованість учнів спеціальної школи; складати показники і критерії оцінки рівня вихованості учнів з тяжкими порушеннями мовлення; застосовувати результати діагностики при плануванні і проведенні корекційно-виховної роботи; планувати виховну роботу. Вміє вільно і досконало складати різні види планів; застосовувати основні методи морального переконання, різні джерела морального переконання. Вміє проводити і складати етичну бесіду і різні види дискусій; розрізняти види вимог, перспектив, вказати типові помилки при застосуванні заохочень і покарань. Вміє вільно і точно застосовувати основні методи педагогічного стимулювання в спеціальній школі, формувати моральну готовність до праці, складати і проводити заходи, спрямовані на профорієнтацію учнів спеціальної школи; складати плани виховної роботи з трудового виховання учнів спеціальної школи; розробляти плани роботи гуртка (секцій); розробляти і проводити позакласні заходи. Вміє</p>	<p>Демонструє навички правильного застосування різних форм, методів, засобів і методичних прийомів виховного впливу на учнів з тяжкими порушеннями. Показує навички написання і проведення масових, групових, індивідуальних заходів. Виявляє навички розробки правильних конспектів виховних заходів, правильного написання характеристики на учня і групу учнів, виходячи з психолого-педагогічної методик. Демонструє навички визначення рівня розвитку вихованості, проведення етичних бесід, диспутів, оцінки відповідних виховних заходів. Виявляє навички написання різних видів вимог, перспектив опису заохочень і покарань, практичного використання методів педагогічного стимулювання в спеціальній школі. Показує навички правильної розробки і проведення виховних заходів з профорієнтації учнів спеціальної школи; формування моральної готовності до професійної діяльності; складання та проведення виховної роботи з трудового виховання. Має навички розробки плану роботи гуртка, секції, навички організації і проведення позакласних виховних заходів; навички організації і проведення самопідготовки; навички проведення роботи з батьками учнів спеціальної школи; навички проведення різних форм з батьками учнів з тяжкими порушеннями мовлення.</p>

	<p>види позакласної діяльності; методику організації роботи гуртків (секцій, проблемних груп); методику проведення екскурсій. Володіє диференційованими знаннями про вимоги до організації учнів з тяжкими порушеннями мовлення при виконанні домашніх завдань; структуру і форми самопідготовки; особливості працездатності дітей; тривалість самопідготовки, її корекційно-виховне значення. Має знання про принципи і взаємодії з родиною, функції батьків у вихованні дитини з тяжкими порушеннями мовлення; форми роботи з батьками, роботу школи з батьківським активом тощо. Досконало знає основну літературу, вказівки, положення, нормативні матеріали з спеціальної теорії та методики виховання даної категорії дітей. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою навчальною програмою з виховання учнів молодших і старших класів спеціальної школи для дітей з ТПМ.</p>	<p>давати чіткий критичний аналіз виховного значення самопідготовки; порівнювати динаміку працездатності учнів з типовим розвитком та тяжкими порушеннями мовлення під час самопідготовки; диференційовано та індивідуально працювати з даною категорією дітей. Вміє правильно і чітко проводити роботу з батьками учнів спеціальної школи. Вміє використовувати довідникову літературу. Грамотно подати програмовий матеріал.</p>	
<p>«9-7» Добре (75-89 балів) Достатній (алгоритмічно дієвий) рівень</p>	<p>Показує повні знання навчального матеріалу з предмету за програмою дисципліни. Засвоєнні основні положення, які торкаються сутності понять про корекційну спрямованість виховної роботи в спеціальній школі; про основні завдання, методи і засоби виховного впливу на дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Наявні достатні уявлення про завдання педагогічної діагностики</p>	<p>Вміє успішно аналізувати і доводити основні положення концепції громадянського і національного виховання, основні завдання виховання учнів спеціальної школи. Може організувати, написати, провести, аналізувати корекційно-виховні заходи, виявляти вихованість учнів спеціальної школи; складати показники і критерії оцінки рівня вихованості учнів із тяжкими порушеннями мовлення;</p>	<p>Наявні навички правильного застосування різних форм, методів, засобів і методичних прийомів виховного впливу на учнів з тяжкими порушеннями мовлення. Демонструє поверхневі навички написання і проведення масових, групових, індивідуальних заходів. Виявляє навички розробки правильних конспектів виховних заходів, правильного написання характеристики на учня і групу учнів, виходячи з психолого-педагогічної</p>

особистості, планування виховної роботи в спеціальній школі; види і структуру планів. Знає призначення методики переконання в спеціальній школі; основні методи морального переконання, методику проведення етичних бесід, дискусій, диспутів Володіє знаннями про вимоги до організації учнів при виконанні домашніх завдань; структуру і форми самопідготовки; особливості працездатності дітей з тяжкими порушеннями мовлення; тривалість самопідготовки, її корекційно-виховне значення. Знає достатньо основну літературу, вказівки, положення, нормативні матеріали з спеціальної методики виховання.

застосовувати результати діагностики при плануванні і проведенні корекційно-виховної роботи; планувати виховну роботу. Вміє скласти етичну бесіду і різні види дискусій; розрізнати види вимог, перспектив, вказати типові помилки при застосуванні заохочень і покарань. Вміє застосовувати основні методи педагогічного стимулювання в спеціальній школі, формувати моральну готовність до праці, скласти і проводити заходи, спрямовані на профорієнтацію учнів спеціальної школи; скласти плани виховної роботи з трудового виховання учнів спеціальної школи; розробляти плани роботи гуртка (секції); розробляти і проводити позакласні заходи. Вміє давати аналіз виховного значення, самопідготовки; порівнювати динаміку працездатності учнів під час самопідготовки; диференційовано та індивідуально працювати з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення. Вміє проводити роботу з батьками учнів спеціальної школи. Вміє на практиці використовувати програмовані знання, розв'язувати задачі, практичні рекомендації, успішно виконувати передбачені програмою практичні роботи без істотних зауважень.

методик. Наявні навички визначення рівня розвитку вихованості, проведення етичних бесід, диспутів, оцінки відповідних виховних заходів. Наявні навички поверхового написання різних видів вимог, перспектив опису заохочень і покарань, практичного використання методів педагогічного стимулювання в спеціальній школі. Показує навички розробки і проведення виховних заходів з профорієнтації учнів спеціальної школи; формування моральної готовності до професійної діяльності; складання та проведення виховної роботи з трудового виховання. Виявляє поверхневі навички розробки плану роботи гуртка, секції, навички організації і проведення позакласних виховних заходів; навички організації і проведення самопідготовки; навички проведення роботи з батьками учнів спеціальної школи; навички проведення різних форм з батьками учнів з тяжкими порушеннями мовлення.

**«6-4»
Задовільно
(60-74 балів)
Середній
(репродуктивний)
рівень**

Має знання тільки основного матеріалу в обсязі необхідного для подальшого навчання і наступної роботи. Ознайомлений з основною літературою, рекомендованою програмою. Допускає помилки у відповідях на теоретичні запитання дисципліни і при виконанні практичних завдань, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Має поверхневі положення про сутність понять, корекційну спрямованість виховної роботи в спеціальній школі; про основні завдання, методи і засоби виховного впливу на дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Має недостатні уявлення про завдання педагогічної діагностики особистості, планування виховної роботи в спеціальній школі; види і структуру планів. Дуже погано орієнтується у призначенні методики переконання в спеціальній школі; при характеристиці основних методів морального переконання, методики проведення етичних бесід, диспутів, диспутів з учнями із тяжкими порушеннями мовлення. Має неповні уявлення про знання та методику індивідуального і диференційованого підходу; про корекційно-розвиваючу і виховну спрямованість позакласної роботи в спеціальній школі; форми і види позакласної діяльності; методику організації роботи гуртків (секцій, проблемних груп); методику

Вміє поверхнево, неповно і неточно аналізувати і доводити основні положення концепції громадянського і національного виховання, основні завдання виховання учнів спеціальної школи. Робить спробу аналізувати корекційно-виховні заходи, виявляти вихованість учнів спеціальної школи; складати показники і критерії оцінки вихованості; застосовувати результати діагностики при плануванні і проведенні корекційно-виховної роботи; планувати виховну роботу. Вміє за допомогою педагога складати різні види планів; застосовувати основні методи морального переконання, різні джерела морального переконання. Може іноді застосовувати основні методи педагогічного стимулювання в спеціальній школі, формувати моральну готовність до праці, складати і проводити заходи, спрямовані на профорієнтацію учнів спеціальної школи; складати плани виховної роботи з трудового виховання учнів спеціальної школи; розробляти плани роботи гуртка (секцій); розробляти і проводити позакласні заходи. Уміти давати поверховий, неповний і нечіткий аналіз виховного значення, самопідготовки; порівнювати динаміку працездатності учнів під час самопідготовки; диференційовано та індивідуально працювати з дітьми із тяжкими порушеннями мовлення. Може іноді провести методично не організовану роботу з батьками учнів спеціальної школи. Виконує практичні

Недостатньо володіє навичками правильного застосування різних форм, методів, засобів і методичних прийомів виховного впливу. Недостатньо, неповно, поверхово володіє навичками написання і проведення масових, групових, індивідуальних заходів. Неповно виявляє навички визначення рівня розвитку вихованості, проведення етичних бесід, диспутів, оцінки відповідних виховних заходів. Самостійно не виявляє навички написання різних видів вимог, перспектив опису заохочень і покарань, практичного використання методів педагогічного стимулювання в спеціальній школі. Самостійно, без додаткових інструкцій, не демонструє навички розробки і проведення виховних заходів з профорієнтації учнів з тяжкими порушеннями мовлення; формування моральної готовності до професійної діяльності; складання та проведення виховної роботи з трудового виховання. За допомогою педагога виявляє навички розробки плану роботи гуртка, секції, навички організації і проведення позакласних виховних заходів; навички організації і проведення самопідготовки; навички проведення роботи з батьками учнів спеціальної школи; навички проведення різних форм з батьками учнів з тяжкими порушеннями мовлення.

	<p>проведення екскурсій. За допомогою викладача може вибрати основну літературу, вказівки, положення, нормативні матеріали з спеціальної теорії та методики виховання. Може іноді називати додаткову літературу, реко-мендовану навчаль-ною програмою з програми виховання.</p>	<p>завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності і помилки при розв'язані ситуацій. Не володіє навичками системного обґрунтування запропонованих рішень з питань вторинної затримки психічного розвитку у дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Виявляє труднощі при застосуванні знань у практичній діяльності.</p>	
<p>«1-3» Незадовільно (59 і менше балів) Початковий (понятійний) рівень</p>	<p>Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Має недостатні знання для самостійного оволо-діння програмним матеріалом без до-даткової підготовки.</p>	<p>Не вміє вирішувати передбаченні програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні. Демонструє неуміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>	<p>Не володіє навичками, які передбачені програмою курсу.</p>

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

За кожен вірну відповідь з МКР нараховується 10 балів (Завдання) – 30 балів. Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ЄКТС	Пояснення	Рекомендовані системою ЄКТС статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	10	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	25	Добре	
75-81	C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	30		
67-74	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	25		
60-66	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним	10		

		критеріям)			
35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)			

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бондар В. І. Підготовка учнів допоміжної школи до самостійної трудової діяльності / В. І. Бондар. – К. : Рад. школа, 1988. – 128 с.
2. Болдырев Н. И. Методика воспитательной работы в школе: учеб.пособие для пед. ин-тов / Н.И. Болдырев. – 2.изд., испр. и доп. – М.: Просвещение, 1981. – 222 с.
3. Белкин А. С.Нравственное воспитание учащихся вспомогательной школы: учеб.пособие для пед. ин-тов / А.С. Белкин. – М.: Просвещение, 1977. – 112 с.
4. Вержиховська О. М. Формування моральних якостей у розумово відсталих молодших школярів у позакласній виховній роботі: монографія. / О.М. Вержиховська. – Кам'янець-Подільський: видавець Зволейко Д. Г. 2009. – 228 с.
5. Вержиховська О. М. Теорія і спеціальна методика виховання дітей з вадами мовлення: Навчально-методичний посібник / О.М. Вержиховська, О.М.Бонецька, А.В.Козак. – Кам'янець-Подільський:ТОВ «Друкарня Рута» , 2013. – 384 с.
6. Висоцька А. М. Виховна робота. 1-4 класи. Програма для спеціальноїшколи / А. М. Висоцька, А. В. Лапін, Я. Нікітіна // Дефектологія. – 2010. – № 4. – С. 21-26. – Продовж. Поч. див. у № 3 / 2010.
7. Висоцька А. М. Програма для допоміжної школи : орієнтовна тематика виховних заходів (1-4 кл.) / А.М. Висоцька, А.В. Лапін // Дефектологія. – 2011. – № 2. – С. 25-31.
8. Висоцька А.М. Основні напрямки виховної роботи з формування спеціальної поведінки учнів спеціальних шкіл-інтернатів: методичний посібник / А.М. Висоцька, І.І. Івашина. – Черкаси: ЧОІПОПП, 2003. – 31 с.
9. Воспитание и обучение детей во вспомогательной школе : Кн. для учителя / под ред. В.В. Воронковой. – М.: Школа-Пресс, 1994. – 416 с.
10. Выготский Л. С. Собрание сочинений : в 6 т. / Л. С. Выготский; под. ред. Т. А. Власовой. – М.: Педагогика, Т. 5. Основы дефектологии. – 368 с.

11. Воспитательная работа во вспомогательной школе: Пособие для учителей и воспитателей / под ред. В.Ф. Мачихиной. – М. : Просвещение, 1980. – 62 с.
12. Еременко И. Г. Олигофренопедагогика: Учеб. пособие. – К.: Вища школа, 1985. – 327 с.
13. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. / С.Г. Карпенчук. – К.: Вища школа, 1997. – 304 с.
14. Кобзарь Б. С. Учебно-воспитательный процесс в школах и группах продленного дня: методические рекомендации / Б.С. Кобзарь. – К.: Радянська школа, 1982. – 173 с.
15. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Освіта України. – №37. – 2000. – 9 серп. – С. 6
16. Концепція патріотичного виховання // Воспитательная работа в школе. – 2005. – № 1. – С. 147-154.
17. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособ. / В. А. Липа. – Донецк : Лебідь, 2002. – 327 с.
18. Липа В. А. Психологические основы педагогической коррекции / В. А. Липа. – Донецк: Лебідь, 2000. – 319 с.
19. Луценко В.С. Методические указания к проведению внеклассной профориентационной работы с учащимися младших классов вспомогательной школы / Луценко В.С., Билевич Е.А., Билевич Л.Г. – Славянск: Славянск, 1990. – 180 с.
20. Методика навчання учнів 1-4 класів спеціальної школи: навч. посіб. / за ред. О. В. Гаврилова. – Кам'янець-Подільський: Друк- Сервіс, 2011. – 312 с.
21. Методика воспитательной работы во вспомогательной школы / под ред. Коротова. – М.: Просвещение, 1990. – 78 с.
22. Методика воспитательной работы : Учеб. пособ. / Л. А. Байкова, Л.К. Гребенкина, О.В. Еремкина.: под. ред. В. А. Сластенина. – 2-е изд. – М.: Академия, 2004. – 143 с.
23. Михайлюк М. Критерії оцінки роботи вихователя школи-інтернату / М. Михайлюк // Дефектологія. – 2000. – № 3. – С. 16-17.
24. Омеляненко В. Л. Теорія і методика виховання: навч. посіб. / В.Л. Омеляненко, А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2008. – 415 с.
25. Пороцкая Т.И. Работа воспитателя вспомогательной школы. Из опыта работы: кн. для воспитателя / Т.И. Пороцкая. – М.: Просвещение, 1984. – 176 с.
26. Психологические проблемы коррекционной работы во вспомогательной школе / под ред. Ж.И. Шиф, В.Г. Петровой, Т.Н. Головиной. – М.: Педагогика, 1979. – 176 с.
27. Смирнова А.Н. Коррекционно-воспитательная работа учителя вспомогательной школы: Из опыта работы / А.Н. Смирнова. – М.: Просвещение, 1982. – 103 с.
28. Трудове виховання учнів допоміжної школи / під ред. В.І. Бондаря. – К.: Радянська школа, 1984. – 80 с.
29. Турчинская В.Ф. Организация самоподготовки во в/ш-интернате: Методические рекомендации учителю и воспитателю / В.Ф. Турчинская, Н.Ф. Николаев. – К.: Освіта, 1988. – 59 с.

Додаткова:

1. Азаров Ю.П. Искусство воспитывать: книга для учителя / Ю.П. Азаров. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Просвещение, 1985. – 448 с.
2. Амонашвили Ш. А. Здравствуйте, дети! : пособие для учителя / Ш.А. Амонашвили. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1988. – 208с.
3. Бедретдинова С. М. Из опыта работы на уроках музыки во вспомогательной школе / С.М. Бедретдинова // Дефектология. – 1991. – № 3. – С. 38-40.
4. Бедретдинова С.М. Работа с наглядностью на уроках музыки и пения во вспомогательной школе / С.М. Бедретдинова // Дефектология. – 1982. – №4. – С. 23-26.
5. Богданова О. С. Методика воспитательной работы в начальных классах / О.С. Богданова, В.И. Петрова. – 3-е изд., дораб. – М.: Просвещение, 1986. – 192с.
6. Болдырев Н. И. Методика работы классного руководителя: Учеб. пособие по спецкурсу для пед. ин-тов / Н.И. Болдырев. – М.: Просвещение, 1984. – 142 с.
7. Борман Р. Родителям о половом воспитании: О подготовке подростков к браку и формированию семьи: пер. с нем. / Р. Борман, Г. Шилле. – М. : Педагогика, 1979 . – 75 с.
8. Братусь Б. С. Психология, клиника и профилактика раннего алкоголизма / Б. С. Братусь, П. И. Сидоров. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 145 с.
9. Вайнруб Е. М. Оптимизация работоспособности учащихся вспомогательной школы: учеб. метод. пособие / Е.М. Вайнруб, Г.М. Плешкановская. – К.: Радянська школа, 1989. – 97 с.
10. Висоцька А. М. Вивчення практики організації громадянського виховання в молодших класах спеціальної школи-інтернату / А.М. Висоцька // Дефектологія. – 2003. – № 3. – С. 28-31.
11. Висоцька А. М. Основні завдання, форми і методи громадянського виховання учнів з обмеженими інтелектуальними можливостями / А.М. Висоцька // Дефектологія. – 2005. – №3. – С. 34-36.
12. Висоцька А. М. Організація корекційно-виховних занять із розумово відсталими школярами / А.М. Висоцька // Дефектологія. – 2012. – № 1. – С. 14-17.
13. Виховання культури поведінки в учнів спеціальної школи. Методичні рекомендації / Укл. Хоружая. – К.: Освіта, 1983. – 81 с.
14. Вихователю про психологію та педагогіку сексуального розвитку дітей / за ред. Т.В.Говорун. – К.: ІЗМН, 1996. – 100 с.
15. Влайкова К. В. Включение родителей в коррекционно-развивающий процесс как одна из форм работы по повышению родительской компетентности / К.В. Влайкова // Воспитание и обучение детей с нарушениями развития. – 2010. – № 4. – С. 55-57.
16. Воспитательная работа во вспомогательной школе / под ред. Дульнева Г.М. – М.: Просвещение, 1989. – 92 с.

17. Долгобородова Н. П. Воспитание учащихся вспомогательной школы. / Н.П. Долгобородова, Н. А. Лялин, И.Д. Пик. – М.: Просвещение, 1968. – 144 с.
18. Дмитрієва І. В. Шляхи естетичного виховання школярів із тяжкими порушеннями мовлення / І. В. Дмитрієва // Дефектологія. – 2006. – № 3. – С. 35-39.
19. Дульнев Г.М. Учебно-воспитательная работа во вспомогательной школе: Пособие для учителей / под ред. Т.А. Власовой и В.Г. Петровой. – М.: Просвещение, 1981. – 176 с.
20. Еременко И.Г. Познавательные возможности учащихся вспомогательной школы. / И. Г. Еременко. – К.: Радянська школа, 1972. – 132 с.
21. Злобин Л.М. Психология воспитания. / Л.М. Злобин. – М.: Педагогика, 1991. – 140 с.
22. Капустин А.И. Формирование понятий у учащихся на основе чувственного и рационального познания / А.И. Капустин. – Славянск: Славянск, 1982. – 120 с.
23. Квітка Н. О. Особливості естетичної вихованості молодших школярів спеціальних шкіл-інтернатів / Н. О. Квітка // Дефектологія. – 2004. – № 1. – С. 34-36.
24. Кіндрат К. Й. Позакласна виховна робота в початкових класах / К.П. Кіндрат. – К.: Радянська школа, 1964. – 105 с.
25. Коломинский Н. Л. Развитие личности учащихся вспомогательной школы / Н. Л. Коломинский. – К. : Советская школа, 1978. – 87 с.
26. Козленко Н.А. Физическое воспитание учащихся вспомогательной школы / Н.А. Козленко. – К.: Радянська школа, 1987. – 127 с.
27. Круть М. Організація самостійної діяльності учнів спеціальної школи / М. Круть // Дефектологія. – 2002. – № 3. – С. 48-51.
28. Лазарева В.К. Музыкально-ритмические занятия на уроках пения и музыки в начальных классах вспомогательной школы / В.К. Лазарева // Дефектология. – 1990. – № 5. – С. 28.
29. Лапін А. Громадянське спрямування трудового виховання в спеціальній школі / А. Лапін // Дефектологія. – 2004. – №3. – С.33-37.
30. Левицький В.Е. Статеве виховання учнів молодших класів (гендерний підхід). Навчально-методичний посібник./ В. Е. Левицький. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В.С., 2007. – 108 с.
31. Лубовский В. И. Развитие словесной регуляции действий у детей (в норме и патологии); / В. И. Лубовский. Науч.-исслед. ин-т дефектологии Акад. пед. наук СССР. – М.: Педагогика, 1978. – 224 с.
32. Ляшенко А.М. Шляхи підвищення ефективності самопідготовки учнів з тяжкими порушеннями мовлення / А.М. Ляшенко. – К. : Освіта, 1979. – 85 с.
33. Ляшенко О.М. Організація керівництва самопідготовкою в умовах допоміжного навчання // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / за ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Вип.

XVII в двох частинах, частина 2. Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2011. – 348 с. – С. 130-136.

34. Ляшенко О.О. Теоретичні засади правового виховання дітей з вадами інтелектуального розвитку: сутність, структурна організація, динаміка формування // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / за ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Вип. XVII в двох частинах, частина 2. Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2011. – 348 с. – С. 136-143.

35. Матвеева М.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: Навч.-метод. посіб. / М.П. Матвеева, С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський Державний університет, 2005. – 164 с.

36. Методичний лист про застосування заохочень і покарань у спеціальній школі / укл. Хоружая. – К.: Освіта, 1967. – 45 с.

37. Миронова С. П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: навч. посіб. / С. П. Миронова. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський Державний університет, ред-но – вид. від., 2008. – 204 с.

38. Миронова С. П. Статеве виховання у спеціальній школі: посібник для вчителів і вихователів / С. П. Миронова, М. П. Матвеева. - Кам'янець-Подільський : 1996. – 30 с.

39. Мирский С.Д. Методика профессионально-трудоого обучения во вспомогательной школе-интернате / С.Д. Мирский. – М. : Педагогика, 1983. – 138 с.

40. Михайлова С.А. Формирование нравственно-этических представлений учащихся 7-10 классов школ VIII вида путем организации беседы с элементами дискуссии / С. А. Михайлова // Воспитание и обучение детей с нарушениями развития. – 2010. – № 2 . – С. 31-34.

41. Основы педагогического мастерства / учеб. пособие для мед. спец. вузов / под ред. И. А. Зязюна. М.: Просвещение, 1989. – 302 с.

42. Практикум по возрастной педагогике / под ред. Петровского. – М. : Просвещение, 1990. – 90 с.

43. Психология социальной работы / под. ред. М.А. Гуменко. – СПб. : Питер, 2002. – 352 с.

44. Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі. Хрестоматія: навч. посіб. / за ред. С.П. Миронової. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський Державний університет, інф.-вид-ий. від., 2004. – 220 с.

45. Сексуальне виховання підлітків та молоді зі зниженим інтелектом / Н. Бастун, С. Лукомська. – К. : Держсоцслужба, 2007. – 80 с.

46. Синев В. Н. Введение в специальность дефектологию: учеб. пособ. / В.Н. Синев, Г.Н. Коберник. – К.: Вища школа.1984. – 143 с.

47. Сухомлинский В.А. Методика воспитания коллектива. – М.: Педагогика, 1981. – 150 с.

48. Стожок Л.С. Экологическое воспитание учащихся вспомогательной школы. – М.: Педагогика, 1991. – 180 с.

49. Турчинська В.Ф. Теорія і методика виховної роботи в допоміжній школі: програми педагогічних інститутів / В.Ф. Турчинська. – К.: Освіта, 1992. – 56 с.

50. Эстетическое воспитание школьников: вопр. теор.и метод. / под ред. М.Д. Таборидзе. – М.: Педагогика, 1988. – 104 с.
51. Эстетическое воспитание во вспомогательной школе / под ред. Т.Н. Головиной. – М.: Просвещение, 1972. – 104 с.